

JERZY SZMAGALSKI

MIĘDZYNARODOWA FEDERACJA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH W HOŁDZIE IRENIE SENDLEROWEJ

ABSTRAKT

Wprowadzeniem do tematu jest krótko przedstawiony zarys historii powstania Federacji, jej starania o stworzenie światowej definicji i zasad etyki pracy socjalnej oraz dążenia do stworzenia światowych ram tej pracy w obronie praw dziecka. Temat uhonorowania Ireny Sendlerowej przez Federację jako wzoru dla pracowników socjalnych, jest przedstawiony z perspektywy prof. Joachima Wielera, który został upoważniony do uzyskania jej zgody na to wyróżnienie. Samo uhonorowanie Ireny Sendlerowej tytułem *Most Distinguished Social Worker of IFSW*, które nastąpiło 30 lipca 2006 na Światowej Konferencji Pracowników Socjalnych w Monachium jest opisane w oparciu o laudację wygłoszoną przez Imeldę Dodds, Prezeskę Federacji oraz odpowiedź w imieniu Ireny Sendlerowej Elżbiety Ficowskiej uratowanej jako pięciomiesięczne niemowlę przed pewną śmiercią dzięki akcji ratowania dzieci z warszawskiego getta prowadzonej przez Sendlerową. Artykuł jest zakończony przeglądem wspomnień o przekazie jaki Irena Sendlerowa pozostawiła pracownikom socjalnym i wszystkim innym ludziom na świecie.

Słowa kluczowe: Irena Sendlerowa, Konwencja o Prawach Dziecka, Międzynarodowa Federacja Pracowników Socjalnych, IFSW, Międzynarodowy Stały Sekretariat Pracowników Socjalnych

O FEDERACJI

Inicjatywa utworzenia międzynarodowej organizacji zrzeszającej pracowników socjalnych zrodziła się w trakcie obrad Pierwszej Międzynarodowej Konferencji Pracowników Socjalnych w Paryżu, w 1928 roku. Trudno nie zwrócić uwagi, że podjęcie tematu tego artykułu w 2018 r., Roku Ireny Sendlerowej następuje akurat w 90. rocznicę tego wydarzenia. Zapewne konferencja ta wytworzyła sprzyjającą atmosferę dla powstania takiej inicjatywy, skoro zgromadziła 2481 osób z 42 krajów z Europy, Azji, Afryki i obu Ameryk (Kuilema 2014, s. 2). Inicjatywa ta została podjęta podczas Drugiej Międzynarodowej Konferencji Pracowników Socjalnych

we Frankfurcie, w 1932 r. przez reprezentantów Belgii, Czechosłowacji, Francji, Niemiec, Szwajcarii, Szwecji, USA i Wielkiej Brytanii, którzy związali Międzynarodowy Stały Sekretariat Pracowników Socjalnych (*International Permanent Secretariat of Social Workers*). Problemy ekonomiczne tamtego czasu spowodowane kryzysem nękającym świat od 1929 r., a następnie II wojna światowa uniemożliwiły szerszą działalność Sekretariatu aż do 1950 roku. Wtedy zostały wznowione starania o wykorzystanie dziedzictwa Sekretariatu do utworzenia stabilnej organizacji (Healy 2008, s. 177). Jej status został sformalizowany pod nazwą *International Federation of Social Work (IFSW)* na konferencji w Monachium w 1956 r. przez przedstawicieli pracy socjalnej z Australii, Belgii, Danii, Francji, Grecji, Holandii, Kanady, Niemiec, Szwajcarii, Stanów Zjednoczonych, Włoch i Zjednoczonego Królestwa (*50 Years of International Social Work*, 2006, s. 4).

Obecnie, w 2018 r. *IFSW* zrzesza organizacje reprezentujące pracowników socjalnych ze 126 krajów (<http://ifsw.org/what-we-do/>). *Misją Federacji jest propagowanie sprawiedliwości społecznej, praw człowieka i rozwoju społecznego poprzez plany, działania, programy i promowanie modeli najlepszych praktyk w pracy socjalnej w ramach współpracy międzynarodowej* (<http://ifsw.org/what-we-do/governance/constitution-and-by-laws/>).

Federacja dąży do globalnego zintegrowania pracy socjalnej wokół jej wspólnego rozumienia jako profesji i w stosunku do globalnych wyzwań. Jej definicje uzgadniane w międzynarodowej debacie, przyjmowane na Zgromadzeniach Ogólnych *IFSW* reprezentujących coraz więcej krajów, świadczą o postępkach w tym dążeniu. Wskazuje na nie porównanie definicji z 1982 r. z preambułami do definicji z 2000 i 2014 roku¹⁾.

1982 r., Brighton: *Praca socjalna jest profesją, która ma na celu wprowadzanie zmian społecznych w życiu społecznym w ogóle i w jego indywidualnych formach rozwoju.*

2000 r. Montreal: *Praca socjalna jest profesją wspierającą zmianę społeczną, rozwiązywanie problemów powstających w relacjach międzyludzkich oraz wzmocnianie (empowerment) i wyzwalamie ludzi dla wzbogacenia ich dobrostanu.*

Melbourne 2014: *Praca socjalna jest profesją opartą na praktyce i akademicką dyscypliną, która promuje zmianę społeczną i rozwój, społeczną spójność oraz empowerment i wyzwolenie ludzi. Głównymi zasadami pracy socjalnej są*

¹⁾ Lakoniczną definicję z 1982 r. zastąpiły kolejno coraz bardziej rozwinięte definicje, których pełne teksty coraz bardziej szczegółowo uzgadniają zakres rozumienia pracy socjalnej (zob. Szmagański 2018, s. 289 i 291).

<p><i>Wykorzystując teorie ludzkich zachowań i systemów społecznych, praca socjalna interweniuje w miejscach, gdzie ludzie wchodzią w interakcje ze swoim środowiskiem. Fundamentalnymi dla pracy socjalnej są zasady praw człowieka i sprawiedliwości społecznej.</i></p>	<p><i>prawa człowieka, wspólnotowe poczucie odpowiedzialności i poszanowanie dla różnic. Praca socjalna oparta na własnych teoriach, naukach społecznych i humanistycznych oraz na rdzennej wiedzy angażuje ludzi i struktury społeczne do występowania przeciwko życiowym trudnościom i na rzecz poprawy ludzkiego bytu. Powyższa definicja może być rozwinięta na krajowym lub regionalnym poziomie.</i></p>
--	--

Od dwutysięcznego roku w definicjach pracy socjalnej akceptowanych przez Federację zapisane są w preambułach prawa człowieka jako fundamentalne, główne zasady pracy socjalnej. Wypada też podkreślić, że w rozwinięciu obu preambuł te zasady zostały uściślone:

<p><i>W 2000 r.: [...] Od swych początków ponad wiek temu praktyka pracy socjalnej skupia się na wychodzeniu naprzeciw ludzkim potrzebom i rozwijaniu ludzkiego potencjału. Prawa człowieka oraz sprawiedliwość społeczna służą za motywację i uprawnienie do działań w ramach pracy socjalnej.</i></p>	<p><i>W 2014 r.: [...] Nadrzędnymi zasadami pracy socjalnej są poszanowanie przyrodzonej wartości i godności istot ludzkich, nieszkodzenie, szacunek wobec różnaitości oraz obrona praw człowieka i sprawiedliwości społecznej. Popieranie i obrona praw człowieka oraz sprawiedliwości społecznej stanowią motywację i uzasadnienie dla pracy socjalnej.</i></p>
---	---

O PRACĘ SOCJALNĄ W OBRONIE PRAW DZIECKA

Federacja nie poprzestaje na proponowaniu wspólnego dla wszystkich członkowskich organizacji rozumienia czym jest praca socjalna. Od 1976 r. wypracowuje również propozycje wspólnej deontologii pracy socjalnej uwzględniającej zobowiązanie do chronienia praw dziecka. W przyjętym wówczas przez Zgromadzenie Ogólne Federacji *Międzynarodowym Kodeksie Etycznym dla Profesjonalnego Pracownika Socjalnego* o wiele lat wcześniej niż po raz pierwszy w definicji z 2000 r., znalazła się zasada: *Każdy człowiek ma unikatową wartość, niezależnie od pochodzenia, tożsamości etnicznej, płci, wieku* (wyróżnienie J.S.) *przekonań, statusu społecznego i ekonomicznego czy wkładu w życie społeczne* (IFSW, 1985, s. 9).

W następnym, przyjętym w 1994 r. dokumencie deontologicznym Federacji pt. *Etyka pracy socjalnej. Zasady i standardy* zostało zapisane literalne odwołanie się do *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka* – tak się zdarzyło, że przychodzi o tym pisać w siedemdziesięciolecie jej przyjęcia – oraz do innych międzynarodowych konwencji wywiedzionych z tej deklaracji (<http://ethics.iit.edu...>). Wolno przyjąć, że w tym pakiecie praw człowieka została *implicite* ujęta jako wytyczająca zasady etyczne pracy socjalnej również *Konwencja o prawach dziecka* ustanowiona przez ONZ w 1989 roku.

Literalnie *Konwencja o prawach dziecka* została wymieniona w przyjętym w 2004 r. przez Zgromadzenie Ogólne Federacji *Stanowisku w sprawie Zasad Etycznych* obok *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka* i innych międzynarodowych szczegółowych paktów i konwencji praw człowieka jako dokumentów szczególnie istotnych dla praktyki pracy socjalnej (<http://ifsw.org/policies...>). Trzeba wszakże dodać, że Federacja zaczęła pracę nad kształceniem pracowników socjalnych do ochrony praw dziecka wcześniej, nim zapadło postanowienie o wpisaniu *Konwencji* do zasad etycznych pracy socjalnej. Pierwszym rezultatem tej pracy był opublikowany już w 1992 r. przez ONZ i wznowiony w 1994 r. podręcznik jej stosowania w pracy socjalnej. Następna wersja podręcznika, opublikowana została samodzielnie w przez Federację w 1997 roku. Wszystkie te wersje były wydane w tradycyjnej formie książkowej. Obecnie funkcjonuje w otwartym dostępie internetowa wersja z 2002 r. pt. *Praca socjalna a prawa dziecka. Profesjonalny podręcznik stosowania Konwencji ONZ*, we Wstępie do którego czytamy: *Ten podręcznik zapewnia stymulację oraz wskazówki dla pracowników socjalnych, nauczycieli i studentów pracy socjalnej jak również kolegów w pokrewnych dziedzinach, którzy chcą sprostać wysokim ideałom Konwencji o Prawach Dziecka ONZ i wdrażać je w pracy z dziećmi*²⁾.

DROGA DO IRENY SENDLEROWEJ

Inicjatorzy Światowej Konferencji Pracowników Socjalnych zwołanej w 2006 r. do Monachium postanowili przedstawić na tym zgromadzeniu sylwetkę wybitnej osoby, która mogłaby się stać wzorem inspirującym dla rozwoju pracy socjalnej na całym świecie. Wtedy to Federacja wkroczyła

²⁾ *Social Work and the Rights of the Child. A Professional Training Manual on the UN Convention*, International Federation of Social Work, Berne 2002, http://cdn.ifsw.org/assets/ifsw_124952-4.pdf, cytata ze s. 4 (dostęp: 24.06.2018).

na drogę, która doprowadziła ją do Ireny Sendlerowej. Pierwszy wspomniał o niej Tom Johannesen, Sekretarz Generalny *IFSW* w latach 1993–2009, jako o „nieznanym nikomu Schindlerze” powołując się na jej odkrycie dokonane przez Megan Stuart, Elizabeth Chambers, Sabrinę Coons i Jessicę Shelton, uczennice szkoły średniej i wspierającego je nauczyciela Normana Conarda w Uniontown, liczącej kilkuset mieszkańców miejscowości na rolniczych terytoriach stanu Kansas, USA. Dopiero dzięki ich odkryciu w formie scenicznego przedstawienia „Życie w słoiku”, epopcja ratowania przed zagładą dzieci z warszawskiego getta przez Irenę Sendlerową i jej współpracowników stała się z czasem szeroko znana na świecie.

Misję dotarcia do Sendlerowej i przekazania intencji uhonorowania jej przez Federację podjął Joachim Wieler, profesor (obecnie emerytowany) pracy socjalnej na Uniwersytecie Nauk Stosowanych w Erfurcie, który wtedy jeszcze o niej nic nie wiedział. W opublikowanej relacji z tej misji, skreślonej na gorąco po spotkaniu z Ireną Sendlerową wyznał on, że jej poznanie było jednym z najprzyjemniejszych i najcieplejszych osobistych i profesjonalnych spotkań, jakie zdarzyły mu się w życiu (Wieler 2006³). Trzeba wszakże dodać, że jego relacja świadczy nie tylko o wrażeniu jakie na nim wywarła Irena Sendlerowa, ale także o jego solidnym przygotowaniu do misji jaką miał do wypełnienia. W tej relacji zawarł on na wstępie rzetelną opowieść o życiu Sendlerowej i o getcie warszawskim. Jak się zdaje, uznał tę opowieść, adresowaną do pracowników socjalnych na całym świecie, za konieczną dla podbudowania zamiaru, aby właśnie Irena Sendlerowa została uhonorowana przez Międzynarodową Federację Pracowników Socjalnych jako godna stania się dla nich wzorem profesjonalnej integralności wobec ekstremalnych wyzwań.

Spotkanie prof. Wielera z Ireną Sendlerową doszło do skutku w lutym 2006 r. dzięki nawiązaniu przez Federację kontaktu ze Stowarzyszeniem Dzieci Holokaustu. Odbyło się z pomocą współpracującej ze Stowarzyszeniem Ewy Chałasińskiej, która jak to ujął Profesor, ...*zaoferowała mi tłumaczenie i zabrała do niewielkiego domu dla starszych ludzi, będącego częścią katolickiego zakonu mieszczącego się w pobliżu warszawskiego Starego Miasta* (tamże, s. 179).

³ W odniesieniu do tytułu publikacji *The Long Path to Irena Sendler – Mother of the Holocaust Children* J. Wieler zaznaczył, że zainspirował się tytułem książki Anny Mieszkowskiej *Matka Dzieci Holocaustu*, MUZA, Warszawa 2005, opublikowanej także w języku niemieckim pt. *Die Mutter der Holocaust-Kinder*, DVA, München 2006.

W relacji Wielera z tego spotkania czytelny jest podziw dla Ireny Sendlerowej jako osoby o żywym umyśle, przyjaznym usposobieniu, zdecydowanie i jasno odnotowana świetna forma jego rozmówczyni, jaką potwierdza każdy, kto miał okazję ją spotykać. Wspomnił z uznaniem o czarnej opasce na głowie z którą, jak wszyscy dziś wiemy, nie rozstawała się w ostatnich latach życia: *Włosy ma krótkie i bardzo jasne, Czarna opaska na głowie pasująca do czarnej sukni nadaje jej wygląd elegancki i raczej młodzieńczy* (tamże).

Dialog dotyczący tematu spotkania Sendlerowa rozpoczęła od stwierdzenia: *Żeby było jasne. Jestem jedyną osobą wciąż żyjącą z tej grupy ratunkowej, ale chcę, żeby wszyscy wiedzieli, że podczas gdy ja koordynowałam nasze wysiłki, było nas około dwudziestu do dwudziestu pięciu osób. Nie robiłam tego sama* (tamże). W dalszej rozmowie chciała się dowiedzieć o wartościach i działaniach Federacji. Zapytała też, czego konkretnie się od niej oczekuje w związku z zamiarem jej uhonorowania, W odpowiedzi Wielec oświadczył: *Myszę, że dokonała Pani tak ważnych czynów w przeszłości i w całym swym długim życiu, że nie chcemy Pani obciążać, że tak powiem, dodatkowymi zadaniami i obowiązkami. Ale jeśli dołączy Pani ze swoim wspianiałym przykładem do naszych codziennych wysiłków, to pomoże nam w podejmowaniu mądrych decyzji i byciu w zgodzie z naszymi wartościami pracy socjalnej* (tamże).

W swojej relacji Wielec zanotował również jej credo życiowe. Powiedziała mu: *Czasami zastanawiam się, po co tyle gadania o „bohaterskich czynach”. To było coś, co pojawiło się raczej naturalnie w wyniku mojego wczesnego wychowania i edukacji. Kiedy wiesz, że coś jest zasadniczo zagrożone, czyjeś życie, robisz wszystko, aby je uratować. Nie mówisz o tym i nie dyskutujesz. Robisz to. – Kiedyś dziennikarz zapytał mnie, czy ratowałbym tylko żydowskie dzieci. Uznałam, że to dziwne pytanie. ...I zapytała: A co Pan o tym sądzi? ... Tak, odparł, sądzę tak samo – bardzo dziwne! Z tym, że ja nie byłam w tak ekstremalnej sytuacji. Mimo to zastanawiam się jak można różnicować dzieci czy nawet dorosłych.* Wyraził przy tym szczerze przeprosiny za brutalność wyrządzoną Irenie Sendlerowej przez ludzi z Niemiec, z pokolenia jego rodziców, a ona w odpowiedzi wolno, jakby wybacząco, skinęła głową (tamże, s. 180).

W finale spotkania Prof. Wielec zadał Irenie Sendlerowej formalne pytanie, czy przyjmie zaproszenie do uhonorowania jej przez Międzynarodową Federację Pracowników Socjalnych. Odpowiedziała *Tak* bez wahania z serdecznym, promiennym uśmiechem. Pożegnała Wielera pocałunkiem w czoło i tak zaskakująco mocnym objęciem go ramionami, że z trudem powstrzymał się, by równie mocno odwzajemnić ten uścisk.

Jak gdyby efektem dodanym artykułu Joachima Wielera jest wprowadzenie w międzynarodowy obieg wątku niezbyt szeroko znanej na świecie historii rozwoju pracy socjalnej w Polsce. Zapytał on Sendlerową, czy być może znała Helenę Radlińską, dyrektorkę pierwszej szkoły pracy socjalnej w Polsce. Zapis jej odpowiedzi warto zacytować w całości: *O tak, znałam. Ale nie uczęszczałam do tej szkoły. Gdy byłam zatrudniona w organizacji, która pomagała bezrobotnym ludziom, szkoła pracy socjalnej przysyłała do nas studentów po praktyczne doświadczenie. Pani Radlińska była Żydówką i później była ukrywana w klasztorze przez Siostry Urszulanki. Helena Radlińska była nie tylko założycielką i dyrektorką pierwszej szkoły pracy socjalnej, lecz w znacznym stopniu twórczynią nowej profesji pracy socjalnej w Polsce (tamże).*

Finalne przesłanie Profesora Wielera do czytelników jest wyraźnie zaadresowane: *Było to niezwykle poruszające spotkanie z prawdziwą pacyfistką, która uratowała tak wiele istnień ludzkich. Ale ona również cierpiała z powodu jej zdecydowanych przekonań. Przez całe swoje życie i szczególnie w najtrudniejszych czasach pozostała wierna sobie i ludzkości. I wciąż ma jeden z najjaśniejszych i najbardziej zachęcających uśmiechów, jakie kiedykolwiek widziałem. Jestem bardzo wdzięczny, że dotarłem do Ireny Sendlerowej i spotkałem się z nią. Dała mi swe błogosławieństwa, a ja przekazuję je naszej międzynarodowej organizacji i wszystkim pracownikom socjalnym na świecie (tamże, s. 181).*

IRENA SENDLEROWA STAJE SIĘ BOHATERKĄ DLA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Irena Sendlerowa zawsze wzbriała się przed nazywaniem jej bohaterką, niemniej wolno uznać, że ze wszech miar zasłużyła swoim życiem na to miano. Symbolicznym, skromnym aktem potwierdzenia jej zasługi dla świata przez udowodnienie, że bez względu na osobiste konsekwencje człowiek może cichą codzienną pracą zdecydowanie przeciwstawić się przemożnemu antyludzkiemu złu, stało się uhonorowanie jej przez Międzynarodową Federację Pracowników Socjalnych mianem najwybitniejszego pracownika socjalnego.

Akt ten został dokonany na ceremonii otwarcia Światowej Konferencji IFSW, która odbywała się od 30 lipca do 3 sierpnia w Monachium. Została zwołana w tym terminie i do tego miasta z okazji pięćdziesiątej rocznicy utworzenia Federacji pod hasłem: Świat w nierównowadze. Pracując na rzecz nowego *ekwilibrium*. W konferencji wzięło udział ponad 1700 uczest-

niczek i uczestników z 85. krajów (Tang, Tsang, 2006). Tyle osób było świadkami tego aktu dopełnionego w wielkiej auli *Internationales Congress Center München*. Irena Sendlerowa nie zdecydowała się, ze względu na swój stan zdrowia osobiście przybyć do Monachium. Do reprezentowania jej upoważniła Elżbietę Ficowską, którą będącą pięciomiesięcznym niemowlęciem za zgodą jej rodziców uratowała wydobywając z getta. W programie konferencji została umieszczona następująca zapowiedź wraz z wówczas aktualnym zdjęciem Ireny Sendlerowej w jej charakterystycznej opasce na włosach:

Tribute to IRENA SENDLER, POLAND
„The first official tribute” to an extraordinary social worker as „Most Distinguished Social Worker of IFSW”.
It goes to a social worker and nurse from Poland, Ms Irena Sendler, „the mother of the children of Holocaust”. During World War Two, Irena Sendler, the „Schindler that nobody knew” saved 2.500 children from the Warsaw Ghetto and found them new homes with foster families.
LAUDATIO
Imelda Dodds, IFSW President
EXPRESSION OF THANKS
Elżbieta Ficowska
President of the Association of the „Children of the Holocaust”, POLAND
Ms Ficowska was herself one of the saved children and is still in close contact with Irena Sendler. She will bring the tributary documents to her.

Najbardziej symbolicznym z pochwalnych dokumentów (*tributary documents*), wręczonym ceremonialnie Elżbiecie Ficowskiej okazał się uderzający skromnością oprawiony w czarną drewnianą ramkę dyplom z logo *IFSW* i następującym tekstem:

Most Distinguished Social Worker
The International Federation of Social Workers is proud to honour
Irena Sendler
for courageously saving 2500 Jewish children
in the Warsaw ghetto from death
Munich, Germany July 31, 2006
International Federation of Social Workers

(Odręczny podpis) Imelda Dodds President	(Odręczny podpis) Tom Johannesen Secretary General
--	--

Dokument ten (reprodukcja: zob. Mieszkowska, 2018, s. 308), oczywiście został dostarczony Irenie Sendlerowej, o czym do dziś zaświadcza zdjęcie znajdujące się w Internecie pod linkiem:

http://img.desmotivaciones.es/201104/irena_sendler1.jpg.

Imelda Dodds w laudacji, dostępnej w polskim tłumaczeniu na łamach „Pracy Socjalnej” nr 4, 2006. zadbała o przedstawienie życia i dzieła Ireny Sendlerowej zgromadzeniu pracowników socjalnych z całego świata, zapewne w przekonaniu, że dla wielu z nich może być ona osobą wciąż nieznaną. Swoją wypowiedź podsumowała następująco:

Irena Sendler, obecnie licząca sobie 96 lat, mieszkająca w katolickim domu seniora w Warszawie, wahała się przed przyjęciem wyróżnienia IFSW, ponieważ nie lubi „bohaterów i bohaterek”, ale po prostu zaczyna działać, kiedy życie jest w niebezpieczeństwie. Chciała wiedzieć: Dlaczego my (IFSW) chcemy ją uhonorować? Oto nasza streszczona odpowiedź: – Chcielibyśmy, by była znana i doceniona za to, co zdziałała jako pracownik socjalny – nie tylko w odniesieniu do przeszłości, ale jako wzór profesjonalnej roli dla przyszłości. Jej przykład, mamy nadzieję, pomoże nam nie tylko podejmować najmądrzejsze, ratujące ludzkie życie decyzje, ale też podjąć próbę, gdy pojawi się zewnętrzna presja. Irena Sendler udowodniła, że można to zrobić mimo presji ekstremalnej. Ustanowiła tym samym godny podziwu przykład dla pracowników socjalnych i dla wszystkich innych ludzi (Dodds, 2006, s. 113).

W odpowiedzi na laudację Elżbieta Ficowska odczytała list Ireny Sendlerowej, w którym najwyraźniejsze przesłanie do pracowników socjalnych zdaje się być sformułowane w tym fragmencie: *Poświęciłam całe swoje życie pracy socjalnej dla przetrwania najbardziej potrzebujących. Przyjmując to wyróżnienie muszę wam powiedzieć, że bez pomocy wielu współpracowników i innych pomocnych ludzi nie byłabym w stanie osiągnąć tak wiele. Konkretne działanie pracownika socjalnego wymaga profesjonalizmu, oddania, wytrwałości i dużo serca. Poprzez pomocne działania odczuwa się wiele empatii, ale też wiele radości i satysfakcji (Wieler, 2008, s. 838).*

POŻEGNANIE (CZY POŻEGNANIE?) IRENY SENDLEROWEJ

Z powiadomieniem pracowników socjalnych na świecie o odejściu Ireny Sendlerowej w dniu 12 maja 2008 r. spośród żyjących ludzi pośpieszył Joachim Wieler publikując wspomnienie o niej w *International Social Work*,

oficjalnym organie *IFSW*, będącym cenioną platformą debaty nad rozwojem pracy socjalnej w skali międzynarodowej (Wieler, 2008). W tym artykule przypomniał jej życie i dzieła przed wojną, w czasie wojny i po wojnie: jej niezwykłą wytrwałość i skuteczność w ratowaniu dzieci z getta, otarcie się o śmierć, gdy 20 października 1943 r. została aresztowana przez Gestapo i osadzona na Pawiaku pod zarzutem pomocy Żydom; długoletnią konieczność ukrywania po wojnie wojennego życiorysu w polityczno-społecznych warunkach życia pod ówczesną władzą, uznanie jej w 1965 r. w Izraelu za „Sprawiedliwą wśród Narodów Świata”, wreszcie przyznanie jej najwyższego szacunku we własnym kraju i zagranicą. Wieler wyliczył takie symbole tego szacunku jak Order Orła Białego, Nagroda Jana Karskiego, błogosławieństwo od Jana Pawła II, Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, honorowe obywatelstwo i Order Uśmiechu, którego unikatowe znaczenie postarał się wyjaśnić czytelnikom na świecie.

W tymże artykule Profesor Wieler wykazał, że Międzynarodowa Federacja Pracowników Socjalnych nie zapomniała o wadze przykładu jaki dała Irena Sendlerowa światu. Gdy w 2007 r. została nominowana do Pokojowej Nagrody Nobla, ówczesny przewodniczący *IFSW* David N. Jones – tak się złożyło, że przy okazji pierwszego Światowego Dnia Pracownika Socjalnego ogłoszonego przez Federację – skierował do Komitetu Noblowskiego list z poparciem dla tej nominacji. Gdy okazało się, że nagroda została przyznana Ałowi Gore i Międzyrządowemu Zespołowi do spraw Zmian Klimatu, Federacja ogłosiła stanowisko, w którym gratulując laureatom i podkreślając, że pracownicy socjalni wiedzą jak dojmujący jest dla świata problem globalnego ocieplenia, wyraziła jednak głębokie ubolewanie, że [...] *dzieło życia nominowanej do Nagrody Nobla Ireny Sendler, pracownicy socjalnej, nie uzyskało oficjalnego uznania. Irena Sendler i jej pomocnicy podejmowali osobiste ryzyko każdego dnia, aby zapobiec zniszczeniu życia poszczególnych osób – życia dzieci warszawskiego getta. Tę pracę wykonywali bardzo cicho, bez wielu słów ryzykując własnym życiem. Jest to typowe dla pracy socjalnej: działalność, która zmienia i ratuje życie, ale odbywa się bez blasku reklamy i często na własne ryzyko...* (tamże, s. 839).

W dniu 6 lutego 2009 r. David N. Jones podpisał stanowisko Federacji pt. *W najlepszym interesie dziecka* (*IFSW*, 2009) poprzedzone mottem z Janusza Korczaka: *Dzieci nie są ludźmi jutra, ale ludźmi dzisiaj. Winne być traktowane poważnie. Mają prawo być traktowane przez dorosłych z czułością i szacunkiem, jako równe sobie. Powinniśmy pozwolić im wzrastać by mogli być kimkolwiek chcą być- ta nieznaną osobą w każdym z nich jest nadzieją*

na przyszłość. W tym stanowisku nie ma odwołania do dziedzictwa Ireny Sendlerowej, ale zapewne nie zostało ono zapomniane, skoro znajdują się w nim odniesienia do traumatycznych sytuacji dzieci w czasie wojny i pomocy, jaką winni im nieść pracownicy socjalni.

Pamięć o Irenie Sendlerowej starają się kultywować w Polsce pracownicy socjalni, czego dobitnym dowodem stało się przyjęcie jej imienia w kwietniu bieżącego roku przez pierwszą placówkę pracy socjalnej na świecie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim⁴). Pamięć o niej jest podtrzymywana w Polsce, i nie tylko tu, w ruchu szkół imienia Ireny Sendlerowej dokumentowanym w Internecie między innymi na stronach <https://sprawiedliwi.org.pl/pl/edukacja-i-zrodla/edukacja/szkoly-imienia-sprawiedliwych> oraz <http://roksendlerowej.pl/>⁵).

Wzruszającym przykładem pamięci o Irenie Sendlerowej wśród młodych ludzi żyjących z dala od Polski i naszych inicjatyw jej upamiętniania, dla których nie tylko II wojna Światowa ale i rok, w którym Sendlerowa zmarła to już historia, jest artykuł studentki Auroary-Juhl Nikkels z *Saint Mary's University* w *San Antonio, Texas* pt. „*I'm No Hero*”: *The Life Saving Acts of Irena Sendler*, który ukazał się w lutym bieżącego roku na portalu studenckich prac historycznych tej uczelni *StMU History Media*. Artykuł zaczyna się zdaniem: *Mającą dwadzieścia dziewięć lat Irena Sendler była pracownicą socjalną w polskim wydziale pomocy społecznej, kiedy Hitler dokonał inwazji na Polskę we wrześniu 1939 r. rozpętując II wojnę światową* (Nikkels, 2018). W artykule, opracowanym na podstawie angielskich źródeł, w tym pośmiertnych wspomnień publikowanych w 2008 r. w *The Guardian* i *New York Times* oraz wyżej przytaczanego artykułu Wielera (2008), autorka przedstawiła rzetelny opis życia i dzieła Ireny Sendlerowej. Czytelnik zobaczy też jej zdjęcie w nieodłącznej opasce na głowie. Trzeba dodać, że artykuł uzyskał *Wiosenną Nagrodę StMU History Media* w kategoriach „*Polityczna Historia*” i „*Światowa Historia*”. Artykuł zebrał na *StMU History Media* do 7. maja bieżącego roku 86 komentarzy od czytelników, przeważnie młodych, sądząc po ich foto-wizytówkach. Wszyscy oni wyrażali podziw dla Ireny Sendlerowej, wielu uznało ją za wzór do naśladowania w trudnych sytuacjach. Natomiast sama autorka w korespondencji e-ma-

⁴ <http://roksendlerowej.pl/irena-sendlerowa-patronka-ops-w-aleksandrowie-lodzkiem/>, dostęp: 26.06.2018.

⁵ Zob. też: <http://roksendlerowej.pl/iv-miedzynarodowy-zjazd-szkol-im-ireny-sendlerowej/>, dostęp: jw.

ilowej z autorem tego tekstu napisała: *I think it's such an important mission to insure that people remember those who went above and beyond to save lives, such as Irena Sendler. She was an inspiration.*

BIBLIOGRAFIA

- 50 Years of International Social Work*, International Federation of Social Workers, Berne 2006; http://cdn.ifsw.org/assets/ifsw_53012-4.pdf, dostęp: 22.06.2018.
- Dodds, I. (2006). Oświadczenie o uhonorowaniu Ireny Sendler tytułem *The Most Distinguished Social Worker of IFSW*. *Praca Socjalna*, 4, 111–114.
- Healy, L.M. (2008). *International Social Work. Professional Action in an Interdependent World*. New York: Oxford University Press.
<http://ifsw.org/what-we-do/>, dostęp: 22.06.2018.
<http://ifsw.org/what-we-do/governance/constitution-and-by-laws/>, dostęp: 22.06.2018.
<http://ifsw.org/policies/statement-of-ethical-principles/>, dostęp: 24.06.2018.
<http://ethics.iit.edu/ecodes/node/3935>, dostęp: 24.06.2018.
- IFSW. (1985). International Code of Ethics for the Professional Social Worker. *International Social Work*, 28, 3.
- IFSW (2009). In the Best Interest of the Child, <http://ifsw.org/statements/the-best-interest-of-the-child/>, dostęp: 24.06.2018.
- Kuilema, J. (2014). Lessons from the First International Conference on Social Work. *International Social Work*, Online first, s. 1–13, DOI: 10.1177/0020872814547438.
- Mieszkowska, A. (2018). *Historia Ireny Sendlerowej*. Warszawa: Wydawnictwo Marginesy.
- Nikkels, A. (2018). „I'm No Hero”: *The Life Saving Acts of Irena Sendler*, <http://www.stmuhistorymedia.org/im-no-hero-the-life-saving-acts-of-irena-sendler/>, dostęp: 26.06.2018.
- Tang, K.L., Tsang, J. (2006). *Report of The International Federation of Social Workers (IFSW) World Conference 2006*, http://webcontent.hkcss.org.hk/irnl/events0607/Written%20Report/2006_IFSW_report.pdf, dostęp: 24.06.2018.
- Wieler, J. (2008). Remembering Irena Sendler, A *Mother Courage* honoured as most distinguished social worker of IFSW. *International Social Work*, 5, 6, 835–840.
- Wieler, J. (2006). The Long Path to Irena Sendler - Mother of the Holocaust Children. *Social Work & Society*, 4, 1, <https://socwork.net/sws/article/view/185/592>, dostęp: 1.06.2018.

INTERNATIONAL FEDERATION OF SOCIAL WORKERS IN TRIBUTE TO IRENA SENDLER

ABSTRACT

An introduction to the subject is a brief outline of the history of the Federation's creation, its efforts to create a global definition and principles of ethics in social work, and its strive to create a global framework for the work in defense of children's rights. The subject of honoring Irena Sendler by the Federation as a model for social workers is presented from the perspective of prof. Joachim Wieler, who obtained her permission for this distinction. The honoring Irena Sendler with the title of the Most Distinguished Social Worker of IFSW itself took place on July 30th, 2006 at the World Conference of Social Workers in Munich. It is described on the basis of the laudation given by Imelda Dodds, President of the Federation, as well as the account of the laureate Elżbieta Ficowska, who was saved as a five-month-old baby from a certain death, thanks to the Warsaw ghetto saving action run by Sendler. The article ends with a review of the memories of the message that Irena Sendler left to social workers and all the other people in the world.

Key words: Irena Sendler, Convention on the Rights of the Child, International Federation of Social Work, IFSW